

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Didaci Covarrvvas A Leyva Toletani Episcopi Segobiensis
... Opera Omnia**

**Covarrubias y Leyva, Diego de
Antverpiae, 1610**

Cap. V. De Minore enormiter læso in spiritualibus an & is restituendus sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96570](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96570)

Verficul. TERTIO HINC DEDVCITVR.

Minorem & Ecclesiam restitutionis in integrum beneficium iure consequi posse, etiam si lesio dimidiam iusti pretii excederit.

Distinguit Anton. fab. in Cod. suo tit. de in integr. restitut. minor. dicitur, ut restitutio non concedatur quando in sola pretij quantitate lesio interuenit: datur autem si vel dolus aduersarij intercesserit, vel in hoc ipso minor latus sit, quod eam rem vendidit, quam vendere non expediebat. Sed Couar. sententia in Curijs nostris indistincte seruatur, quin ad rescissionem contractus ob lationem vltra dimidiam, cum nostris, tum Gallorum moribus, diplomate Principis opus est.

CAP. III.

CORAM QVO IUDICE SIT IN INTEGRVM RESTITVTIO POSTVLANDA.

IN PRINCIP.

Eam esse postulandam à Iudice ipsius contra quem petitur.

Moribus nostris & Gallie, restitutio postulanda est à iudice superiore: nimirum Ceria, vel Consilio Principis, aut regionis. Papon. Notariat. 3. lib. 5. tit. des prouis. referu. au Princ. vers. Au jour d'hy. Imbert. lib. 1. Instit. forens. cap. 3. Papon. in ar. restit. lib. 16. tit. 3. arr. 11. Sed cognitio causa per diploma Principis, vel Curie ad instantiam Impetrantis, committi solet Iudici eius, contra quem petitur restitutio, & potest quem admodum stylo patriæ & Gallie feruatur, Iudicium rescindens & rescissorium cumulari, atque simul Intentari. D. Anton. Faber. in Cod. suo tit. de Ordin. iudic. defn. 3. Guenois ad Imbert. Instit. Forens. lib. 1. cap. 3. lit. K. la second. Rebuff. ad Constitut. Reg. tom. 2. tract. de Resciss. contr. glos. 2. r. num. 14. Papon. lib. 16. tit. 3. arr. 8. In tribus tamen casibus coram Iudicibus inferioribus, abique diplomate Principis vel Curie ad rescissionem contractus proceditur, si videlicet vsurarius sit, vel si sit simoniacus. Denique quoties contra receptam consuetudinem aut expressum principis statutum celebratus est, Papan. d. loc. 11. Guenois in Annot. ad Imbert. d. lib. 1. Instit. forens. ca. 3. lit. B. Queri autem potest si realis incidat controuersia, coram quo iudice, aduersarij, an vero vbi res sita est, restitutionis lesio ventulanda sit. Contraria eius rei aresa recenset Rebuff. ad Constit. Reg. tom. 2. tract. de restitut. in prefat. nu. 19. & seqq. & d. tract. de Resciss. contr. glos. 2. r. nu. 11. & seqq. & pap. lib. 7. tit. 7. arr. 24. Porro Duaren. ad tit. ff. de in integr. restitut. c. 3. ita distinguit, vt si is qui metu, dolo, aliaue causa inductus, à pretore rescisso eo quod gelitū est, actionem in personam postulauerit, coram iudice domicilij citati iudicium tractari debeat, si vero petierit vt det, restituarque actionem in rem permittatque eam vendicare. (Cuius exstant exempla in lin. cause. 13. §. interdum. ff. de minor. & m. morum. §. vlt. ff. quod met. caus.) tunc expectari iudiciū vbi res sita est. Iuxta praxim vero Curie Barbantię, restitutionis in integrum cognitio ad instantiam partis, committitur aut Iudici domicilij eius, contra quem restitutio postulat, aut Iudici loci vbi res sita est: quod in Gallia aliquoties etiam vsurpatum esse tradit Rebuff. loc. supr. cit. Sed si incidenter restitutio petatur eo casu de illa cognoscit Iudex, qui de principali actione cognoscit. Anton. fab. in suo Cod. tit. vbi & apud quem cognit. in Integr. restitut. defniti. & ibid. in dig.

Num. 1.

LOCVS VBI CONTRACTVS FVERIT CELEBRATVS DE IVRE IDONEVS EST.

Vt in eo agatur & tractetur de eius dissolue, si reus ibidem presens fuerit.

Sequitur Molina. tom. 2. disput. 573. versic. interrogabis, ibi. Contrarium tamen affirmat. Sed quari potest, si reus ad locum contractus se non conferat ideoque iudicium alibi tractandum sit, an in expedienda cognitione restitutionis in integrum locus iudicij attendi debeat, an locus potius in quo contractum est: in quo Anton. Fab. C. vbi & apud quem desinit. ita distingui solere dicit, vt si restitutio petatur ex ea causa quæ iam ipso contractus tempore locum habuit, spectetur id ius quod obtinet, in loco contractus, sin vero id postea superuenerit, ius loci iudicij attendatur.

Num. 2.

Scio etenim me diuinatione vti

Non arbitratur Molina d. tom. 2. disput. 573. versic. dabium est. discedendum esse à communi sententiâ decisione duorum capitulor. r. de restitut. in integr. & penult. de reb. Eccles. non alienand. comprobata: probat tamen quod Couar. subiungit, nempe privilegium istud non esse extendendum ad bona personarum Ecclesiasticarum, sed illud in bonis proprijs Ecclesiarum tantum habere locum.

Num. 3.

Afferit res patrimoniales Clericorum eodem vsucapi tempore.

Quo iure vsucapiuntur res laicorum.

Accedit Molina tom. 1. disput. 72. versic. Porro idem privilegium qui ibi. & disput. 70. decisionē hanc extendit ad habentē dominium vile rei, cuius proprietas ad Ecclesiam pertinet, vt ad Emphyteutam, aut feudatarium Ecclesie, cuius ea assignatur ratio, quoniam ad quod prescribitur, dominium nempe vile, nō est Ecclesie sed priuati. Couar. in Reg. possessor. par. 2. §. n. 26. Aluar. Valas. de iur. Emphyt. quæst. 17. Gama. decis. 149. num. 5. hæc tamen à nonnullis limitantur, quando inficiā Ecclesie (cuius est dominium directum, cuiusque interest hunc potius, quam alium habere vasallū vel Emphyteutam) nouus Emphyteuta rem possedit. refert Molina. d. tom. 1. d. disput. 70. versic. Emphyteus ecclesiastica.

CAP. V.

De Minore enormiter læso in spiritualibus an & is restituendus sit.

Num. 3.

Verfic. CONTRARIAM.

Contrariam sententiam verioem esse iure opinor.

Sequitur & probat Molina de iustit. & iur. tom. 2. disput. 573. versic. vtrum autem si in renunciatione.

Num. 4.

Et vere quidem vetitum est in beneficiis sanguinis non meritorum rationem haberi.

Hinc prophetarum & SS. Patrum imprecationes aduersus eos qui Edificant Sion in sanguinibus, & dicunt: hereditate possideamus sanctuarium Dei, quibus diuinus Micheas cap. 3. respondet ob id: Sion quasi ager inarabitur & Solimorum ciuitas quasi aceruus lapidum erit. Quocirca Moyses, quanquam diuinā prouidentia Sacerdotum familie Aaron successione destinatum foret, non aliter tamen id filiis eius contulit, quam quatenus merita eorum ferrent. Prout Phylon Iudæus alii que notarunt. Quorum si qua sub pontificatu Iudæ habitata fuit ratio, maior certe sub lege Euangelica haberi debet. Ad que ita D. August. Deus non ex genere carnis & sanguinis sicut erat primum secundum ordinem Aaron, sed sicut oportebat in testamento novo, vbi secundum ordinem Melchisedech summus Sacerdos est Christus: pro cuius merito quod in eo diuina gratia contulerit, Leuitas & Sacerdotes eligi. Quin tantopere apud Rom. neglecto sanguine merita spectata fuere, vt nec in successione regnorum, Augustus

Ggg 3 filios

filios suos populo Romano cōmendārit, nisi adiectā clausulā, *Si merebuntur*. Sueton. in August. cap. 56. Et Nerva Traianū ex virtute, non sanguine successorem sibi designavit. Pleinius de his, & vniuersē de resignatione & collatione beneficiorum in personas coniunctas, D. Sebastianus Rouliard, sēculi nostri disertissimus Orator, atque etiam clarissimus Iuriconsultus, en ses Reliefs. Forens. tit. Confidenc. Annus Robert. lib. 1. rev. indicat. ar. cap. 7.

Num. 8.

Versic. *ULTIMA RATIO.*

A quo ego libenter dissentio communem sententiam secutus.

Dissentit & Emanuel Soarez in Theaur. recept. sentent. litt. P. versic. Permutanti beneficia. nu. 114. Viu. In nouissim. opin. 1047. nu. 21. Rebuff. ad Constitut. Reg. tom. 2. tract. de resiss. con. tract. vnic. gloss. 15. num. 10.

Num. 9.

Fateor tamen minorem ex simili permutationis contractu læsum, auxilium in integrū restitutionis iuste postulare.

Idem tradit Molina. d. disput. 573. versic. Verum autem, si in renunciatione aut in permutatione.

CAP. VI.

AD POSTULANDAM IN INTEGRVM
RESTITUTIONEM, AN SIT NECES-
SARIVM SPECIALE MANDATVM.

IN PRINCIP.

Quæ mandatum speciale exigunt & ea sane traduntur per gloss. & Doctor.

Pap. 2. Notar. lib. 2. tit. des procureurs. versic. ce chapitre cum seqq. v. g. quatuor casus speciale mandatum exigentes refert: & Rebuff. in gloss. concordat. tit. de elect. derogat. gl. in verb. speciale pag. 59. col. 1. quadraginta septem recenset.

Num. 1.

Vbi restitutio in integrum principaliter petitur: nam si de ea incidenter agatur, minime necessarium est mandatum speciale.

Molina de Infit. & iur. tom. 2. disput. 573. versic. que dicta sunt de speciali mandato. idque etiam seruant & sequuntur practici, vt videre licet apud Greuzū conclus. 143. Consider. 1. nu. 9. v. e. emb. in paratit. Cod. etiam per procuratorem etc. Costal in l. illud. 25. ff. de minor. 25. an. Wurmler. In practie. obseruat. tit. 5. Obser. 9. nu. 2. & tit. 25. Obser. 2. Papon. loc. cit. versic. pour le sixiesme, vbi exemplis declarat Mynf. Cent. 2. Obseruat. 26. qui ita in Camera Imperial. seruatum & conclusum refert.

Nempe intra decem dies, & sic terminum appellandi petatur.

D. Anton. Fab. In suo Codic. tit. etiam per procurat. definit 1. in alleg. num. 3. versic. primus est. Molin. d. loc.

Versic. *EX QVI BVVS.*

Quamuis sit lapsus terminus.

Molin. praest. loc.

Num. 2.

Vt sit satis mandatum esse speciale ad petendam generaliter in integrum restitutionem, licet non sit expressa causa.

Mynf. Cent. 2. Obser. 26. nu. 3. Molina d. tom. 2. disput. 573. versic. quando aliquis non est ita legitimus & hoc similiter in mandato ad transigendum, compromittendum, per mutandum, recipiendum iura quinti vel subquinti, amortizandum, acceptandum beneficium, respectiue declarant Menoch. conf. 260. nu. 9. & Confil. 287. num. 22. Molin. ad consue. Parisien. tit. 2. §. 14. num. 12. & §. 41. numer. 76. Adit. ad Rot. Rom. in antiquior. tit. de procurat. dec. 8. Villalob. in communibus opin. lit. M. num. 10. Quæ quidem opinio maximum fundamentum habet, secundum quam tutius futurum putat Mauric. de resiss. cap. 24. nu. 6. causam mandato inferri, et si eius iusio procuratorum non viciet.

Cui quidem periculo lex mederi voluit.

Mynf. d. Obser. 26. nu. 3. in fin. vbi idem in causa Matrimonij seruandū decidit, quod in casu ad eundem hereditatis statutur, idque generaliter etiam locum habere, quoties ex eo, quod res nō exprimitur in particulari, imminet detrimentum alicui tertio. tradit Molina. tom. 2. Disput. 573. d. versic. quando aliquis non est ita legitimus.

Versic. *TERTIO IN EANDEM.*

Quoties verba ipsius mandati non tantum expressē, sed etiam tacitē, sub generali verborum serie speciale mandatum ad hoc significant ipse procurator admittendus.

Ant. Fab. d. tit. C. etiam per procurat. definit. 1. in allegat. num. 3. versic. secundus casus est. Idem si per effectum, & necessariam consequentiam, mandatum speciale inferitur, quemadmodum ex data potestate inuestiendi Ecclesias, vel manus mortuas, in amortizatione decidit Molin. d. §. 41. n. 76. & Anton. Fab. d. definit. 1. in subiecta restitutionis materia procuratori constituto, ad rem redimendam, facultatem petendi restitutionem in integrum concedit, si absque eā nullam redimendi ius sit.

Num. 3.

Procuratorem habentem mandatum ad petendum, defendendum, & supplicandum posse petere in integrum restitutionem etiam principaliter.

Cum sub duobus prioribus verbis, non continetur mandatum speciale ad petendam restitutionem in integrum. c. quid ad agendum de procurat. in 6. Videtur quod vim ponat Auctor & Cassador. per eum citatus in verbo, Supplicandum, de quo an restitutionem completatur, dubitat Molina d. Disput. 573. versic. quando aliquis post med. Patet tamē ex traditis à Mauric. de resiss. in imegr. cap. 32. restitutionem in integrum, & supplicationem non semper inter se differere, sed aliquoties confundi, atque adeo parem vere vim obtinere, præsertim quoad materiam subiectam.

Versic. *QUARTO.*

Sat esse in mandato, aliquot exprimi quæ mandatum exigant speciale adiectā clausulā generali in hunc sane modum; Et ad omnia alia requirentia mandatum speciale.

Dummodo tamen non sint maiora vel graviora expressis. Clement. non potest. de procurat. in 6. Lancelot, Instit. iur. Canon. lib. 3. tit. 2. de Procur. versic. crimina tamen. Requiritur autem hic specialium casuum expressio. Nam huius decreti generale mandatū etiam adiectā clausulā; Etiam si specialia mandatū requirant. ad eos non extenditur. cit. a quo ad agentis. Molin. d. Disput. 573. d. versic. procurator alienius. Pap. notat. 2. lib. 2. tit. des procureurs. versic. le procureur donques. Ex aduerso quoque mandatum generale, singula specialia sub regula comprehensa continet, quoties ei subiecta est exceptio casus speciale mandatum requirentis, siquidem eam non exceptis firmat regulam. d. c. qui ad agendum de procurat. in 6. l. nam quilibet.